

Ἡ ἐν Πελεκάνῳ ἦττα ὑπῆρξεν ἡ τελευταία μάχη καθ' ἣν οἱ ἡμέτεροι ἀντικαρετάχθησαν εἰς τοὺς Ὀσμανίδας ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ. Τὸ δὲ ἄξιον ὠσαύτως σημειώσεως εἶναι ὅτι οὐ μόνον μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀνδρονίκου Γ', συμβάντος ἐν ἔτει 1341, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰ 17 ἔτη ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ βασιλέως τούτου οἱ Ὀσμανίδαι οὐδὲν μέγα κατὰ τῶν ἡμετέρων διέπραξαν. Ἐκυρίευσαν μὲν τὴν ἀρχαίαν Κίον, ἦτις καλουμένη ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι Κιβωτὸς ἦτο ἀπὸ τῆς θαλάσσης προπύργιον τῆς Νικαίας· ἔπειτα ὠφελούμενοι ἐκ τῶν ἐμφυλίων ἐρίδων τῶν γειτόνων τουρκομάνων δυναστῶν τοῦ Καρασῆ, ἦτοι τῆς ἀρχαίας Μυσίας, περιέλαβον ἐντὸς τοῦ κράτους αὐτῶν, κατὰ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του, χώραν ὑπὸ ὁμοφύλων κατεχομένην, καὶ προσεκλήσαντο οὕτω, παρεκτὸς τῶν τριῶν μεγάλων τῆς Βιθυνίας πόλεων, Προύσης, Νικομηδείας, Νικαίας, καὶ τὴν ἀρχαίαν τοῦ βασιλέως Ἀττάλου πρωτεύουσαν, τὴν Πέργαμον· τελευταῖον δὲ κτησάμενοι διὰ τῆς προσλήψεως τῆς τοῦ Καρασῆ χώρας ναυτικὴν δύναμιν, ἦν πρότερον δὲν εἶχον, ἐπεχείρη-

Σημειωτέον ὅτι σήμερον ἐν μικρᾷ Ἀσίᾳ ἡ νόμφη τὸν πρεσβυτάτον τῶν ἀνδραδέλφων καλεῖ ἀγὰ ἐφέντη, τὸν νεώτατον *τζελεπῆ* (ἐκ τοῦ ἀρχαίου τουρκικοῦ *τζαλάπ*=κύριος), τοὺς δὲ μεσάζοντας *πασά* ἐφέντη. Πρὸς τούτοις οἱ Ἕλληνες τῆς Καππαδοκίας, ἀλλὰ μόνον οἱ ἐλληνόφωνοι, οὐχὶ οἱ τουρκόφωνοι, τὴν λ. *πάσα* ἢ *πασά* μεταχειρίζονται ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῖς λοιποῖς Ἕλλησι *κύριος*, *πασά* Δημήτριος, *πασά* Σάββας, προτάσσοντες αὐτὴν πάντοτε τοῦ κυρίου ὀνόματος, οὐδέποτε ἐπιτάσσοντες, οἱ δὲ Φαρασιῶται τοῦ Ἀντιταύρου καλοῦσι τοὺς πρεσβυτέρους ἀδελφούς *πασάκα* (τὴν λ. ταύτην ὑπελάμβανον ἐγὼ ἄλλοτε ὡς ἔχουσαν σχέσιν πρὸς τὴν ἑλλην. *πόσις*, ἀλλὰ πιθανώτερον εἶναι ὅτι προήλθεν ὅπως καὶ τὸ *πάσα* ἢ *πασά* ἐκ τοῦ τουρκικοῦ *πεσέ* ἐν τῇ πρώτῃ οἰκογενειακῇ, οὐχὶ τῇ ὑστερον πολιτικῇ, σημασίᾳ καὶ χρήσει τοῦ ὀνόματος). Ἄλλ' ἐνταῦθα γινόμενοι τῆς ὀθωμανικῆς ἱστορίας ἀνάγκη νὰ πραγματευθῶμεν καὶ περὶ ἄλλων τινῶν ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἱεραρχίᾳ καθιερωμένων τιμητικῶν προσηγοριῶν, αἵτινες εἰσι γνωσταὶ καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ δημόδει ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Τοιαῦτα προσηγορία εἶναι :

α'. *Ἐφέντης*, τιμητικὴ προσηγορία δεδομένη ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου ἀρχοντος, τοῦ σουλτάνου, καὶ τῶν αυτοκρατορικῶν πριγκίπων καὶ πριγκιπισσῶν μάλιστα καὶ πάσης τάξεως, μὴ στρατιωτικῶν ἀξιωματικῶν καὶ ἰδίως λογίων, μέχρι πολιτῶν ἐχόντων κοινωνικὴν τινα θέσιν ἐπιφανῆ. Εἶναι πρόδηλον ὅτι προήλθεν ἐκ τοῦ ἑλλην. *αὐθέντης*, ὅπερ ἐκ τῆς πρώτης σημασίας τοῦ *αὐτοηγός* (καὶ φρονεός) καταντήσαν παρὰ τοῖς Ρωμαίοις ἐν τῷ *authenticus* τοῦ Κικέρωνος, καὶ ἐν ταῖς νεωτέραις λατινικαῖς γλώσσαις) εἰς τὴν σημασίαν τοῦ ἔγκυρος, ἀξιωματικὸς μετέπεσεν ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν γενικὴν σημασίαν τοῦ *κύριος*, ὅπως τὸ *δεσπότης* (ἀλλὰ μὴ εἰδικευθὲν ὅπως τοῦτο ἐν τῷ *δεσπότης* καὶ *δεσποτάων*), ἀλλὰ διατηρήσαν πάντοτε τὴν γενικὴν σημασίαν τοῦ *κύριος* (μετὰ γενικῆς μάλιστα ἀνωμάλως σχηματιζομένης αὐθεντός), καὶ ἐντεῦθεν διδόμενον καὶ εἰς βασιλεῖς καὶ εἰς δεσπότης καὶ εἰς τοὺς πατριάρχας τοὺς οἰκουμενικούς, οἵτινες μέχρι σήμερον προσαγορεῦνται ἐν τοῖς πολυχρονισμοῖς καὶ οὕτω («*ἡμῶν αὐθέντην*» καὶ *δεσπότην*», τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην κύριον δεῖνα), ἔτι δὲ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων καὶ εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἡγεμόνας Βλαχίας καὶ Μολδαβίας. Ἐκ τοῦ *ἐφέντης Ζεϊβέκας* Τούρκους, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας παρήχθη ἡ προσηγορία *ἐφέ*, δεδομένη εἰς πρεσβυτέρους ἀδελφούς καὶ εἰς τοὺς *προστάτας*.

β'. *Ἀγᾶς*, ἀρχαία τουρκικὴ λ. σημαίνουσα κύριος ὡς τιμητικὴ προσηγορία δεδομένη εἰς πατέρα ἢ πρεσβύτερον ἀδελφὸν ἢ ἀρχηγὸν οἰκογενείας, ἐν δὲ τῇ πολιτικῇ καὶ στρατιωτικῇ καὶ αὐλικῇ ἀρχοντικῇ τάξει εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῶν γενιτσάρων, εἰς τὸν ἀγορανόμον (ἐχτισάπ ἀγασῆ) τὸν ἐπέχοντα τὴν θέσιν τοῦ νῦν δημάρχου (σεχρεμινί), εἰς τὸν ἀρχιευνοῦχον, ἔτι δὲ καὶ εἰς τινὰς στρατιωτικούς ἀρχηγούς κατωτέρους τοῦ ταγματάρχου (κὸλ - ἀγασῆ=ὑποταγματάρχης, πολοῦκ - ἀγασῆ=λοχαγός). Τιμητικῶς ἡ προσηγορία *ἀγᾶς* δίδεται καὶ εἰς πολίτας ἀξιότιμους μὴ λογίους, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν εἰς τοὺς λογίους καὶ καθηγητὰς δεδομένην προσηγορίαν *ἐφέντη*.

γ'. *Μπέυ* (ἢ μπέγ). Ἡ πλημμελῶς ἐκ τοῦ περσικοῦ (μπάι=πλούσιος, εὐπατρίδης, ἀρχων) ἐτυμολογούμενη λ. φαίνεται μάλλον ὅτι προήλθεν ἐκ τῆς τουρκ. *μπέυ*, ἀρχαίας τουρκικῆς λ. τῆς αὐτῆς ρίζης μετὰ τῆς τουρκ. λ. *μεγιοῦκ*=μέγας (πρβλ. καὶ *μπουγά*=ταῦρος) καὶ ἐσήμαινεν ἐν ἀρχῇ *μεγιστάν*. Ἐδίδετο δὲ ἀνάκθην παρὰ τοῖς τουρκικοῖς λαοῖς εἰς φυλάρχους καὶ ἔπειτα εἰς ἡγεμόνας, προτασσομένης μάλιστα τῆς λ. *ἀτά*=γέρον, σεβαστός, *ἀτάμπέυ*=ἡγεμῶν. (Οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ εἰς